

(Weer) beginnen met melken

Nu het quotum verdwijnt, valt er voor aspirant-melkveehouders een belemmering weg om (weer) te beginnen. Melkvee sprak drie jonge ondernemers die nu kans zien hun eigen bedrijf te realiseren en een herintreder. Ze worden vooral gedreven door de passie voor de melkveehouderij en niet zozeer door 'het grote geld'.

Sanna Brinkman, Eursinge (DR):

'Gelukkig is de melkprijs goed, want anders hadden we het kunnen schudden'

Ze droomde ervan om ooit een melkveebedrijf te beginnen en tot haar eigen verbazing is het nog gelukt ook. Sanna Brinkman (27) melkt sinds eind vorig jaar samen met haar man Herman Iemhoff (28) 22 Fries-Hollandse koeien op een boerderijtje in Eursinge-De Wolden. „Ons uiteindelijke doel is om met zo min mogelijk koeien toch een leuk inkomen te halen.“

De ouders van Sanna Brinkman hebben een klein bedrijfje met varkens en kippen. Op de

biologisch-dynamische landbouwopleiding De Warmonderhof kwam Sanna in contact met koeien en groeide het verlangen naar een eigen bedrijfje. Samen met Herman werkte ze een tijdje in loondienst op een gemengd bedrijf met akkerbouw en vleesvee in Tiel. De bedoeling was om het uiteindelijk over te nemen en dan MRIJ's te gaan melken. Maar dat traject zou lang duren en het stel wilde eerder voor zichzelf beginnen. Ze werkten op diverse bedrijven in binnen- en buitenland en kwamen uiteindelijk terecht bij een pachtboerderij in Drenthe met 12 hectare grond. Die stond al vijf jaar leeg. „Daar zijn

we in november vorig jaar begonnen met opknappen, en op 28 december begonnen met melken.“ De koeien namen ze over van het bekende FH-fokbedrijf van Froukje en Nico Hooghiemster, die als biologische melkveehouders moesten stoppen vanwege het grupstalverbod. Bij Sanna en Herman kwamen de koeien weer op de grup. Sanna melkt er ouderwets met de bovenleiding. „Ik ben echt ontzettend blij dat we deze koeien hebben kunnen kopen. Ze doen het goed; ze geven tegen de 6.000 liter, op enkel gras en bietenpulp.“ Binnen afzienbare termijn moet er echter

Sander Heerink, Denekamp (OV):

'Als ik het nu niet doe, heb ik misschien de rest van mijn leven spijt'

Toen Sander Heerink (24) op 22 november 2013 begon met melken, had hij zijn tweedehands 2x6 melkstal niet eens vol: hij startte met 11 koeien. Inmiddels heeft hij er 19, volgend jaar moeten het er 40 zijn.

Vroeger had hij nooit de ambitie om boer te worden. Zijn ouders hadden in Denekamp een kleinschalig bedrijf met 12 hectare grond, ruim 30 koeien en 100 vleesvarkens. Het was geen vetpot. Toen vader Heerink in 2006 vrij plotseling overleed, zag het er dan ook allerminst naar uit dat Sander het bedrijf zou voortzetten.

Maar het bloed kruipt waar het niet gaan kan. De bosbouwschool was niet wat hij ervan verwachtte en hij stapte over naar de mas. Diverse stages later wist hij het zeker: koeien melken was wat hij het liefst deed. „En ik was eigenwijs genoeg om te denken dat ik het beter en goedkoper kon dan een ander“, grinnikt hij.

Hij was eerst van plan om pas in 2015 te starten, maar dan zou de lidstatus van FrieslandCampina zijn verlopen. Heerink moest vóór 1 januari 2014 weer melk leveren om die status te behouden. Hij peuterde een beetje financiering los bij de bank, genoeg om de eerste koeien en wat pinken te kopen en een tweedehands melkstalletje. Op 22 november liepen de eerste liters in de tank. Het eerste jaar leverde hij ruim 30.000 liter melk, op geleest quotum.

Inmiddels is hij bijna klaar met de has. Of hij beter kan boeren dan een ander, zal de

tijd leren, maar goedkoop is het in elk geval wel. Hij melkt nu 19 koeien, voornamelijk zwart- en roodbonte Holsteins waar hij goedkoop aan kon komen. Daarnaast heeft hij 22 pinken aangekocht, Fleckvieh- en MRIJ-kruislingen. „Die geven met de helft van de brok evenveel melk als de Holsteins en die kan ik goed aangekochte maïs voeren. Ik heb maar 10 hectare grond.“ De koeien staan in de oude stal, waarvan hij de zijwanden heeft weggebroken. Volgend jaar hoopt hij met 40 koeien pakweg 3,5 ton melk te leveren. Leven van de melkveehouderij kan nu nog niet; Sander werkt daarnaast bij een plantenkweker. Maar hij is heel blij dat hij de stap heeft gezet. „Ik heb er nu de leeftijd voor. Als ik het nu niet

doe, heb ik misschien de rest van mijn leven spijt. En ik doe het zo goedkoop mogelijk. De financiering is in verhouding gering, alles wat ik straks overhoud, kan ik in mijn zak steken.“ En hij heeft schik van het boeren, geniet als hij op zijn trekkertje rijdt met een maaierje van 1,60 meter erachter. Ook al steekt zijn materieel wel schril af bij dat van de buurman, die 150 koeien melkt op een groot modern bedrijf. „Toch denk ik dat ik op mijn manier minstens zoveel geniet“, zegt Sander. „Ik ben elke keer weer oprecht blij als er een kalfje wordt geboren.“ De enige 'luxe' waar hij nog wel in wil investeren, is een doseerbak. „Kuilvervoer doe ik nu nog allemaal met de hand, dat word je wel gauw zat.“ ▶

wel een nieuwe ligboxenstal komen, want het bedrijf zal over een kleine twee jaar omgeschakeld zijn naar biologisch. Dat ze nu een melkveebedrijf heeft kunnen realiseren, noemt ze bijna onwettelijk. „Het is allemaal heel snel gegaan. Gelukkig is de meltprijs goed, anders hadden we het kunnen schudden. En doordat we de kosten heel laag kunnen houden, redden we het net.“ Volgend jaar breekt het quotumloze tijdperk aan. Maar Sanna is niet het type dat dan volle bak wil gaan melken. Een omvang van 35, 40 koeien lijkt haar mooi genoeg. „Hoe meer

koeien, hoe meer werk je er ook mee hebt“, weet ze. „Wij willen met zo min mogelijk koeien proberen toch een leuk inkomen te halen.“ Ze overwegen op termijn ook een deel van de melk zelf te gaan verwerken. De melk leveren ze aan NoorderlandMelk. Op dit moment kunnen de koeien zichzelf al wel bedruipen, maar een inkomen voor het stel zit er nog niet in. Herman werkt daarom buiten de deur, Sanna doet de koeien. En ondertussen genieten ze volop op hun Drentse boerderijtje, waar ook hun acht maanden oude dochtertje Rosalin een geweldig plekje heeft om op te groeien.

Jaring Brunia, Raerd (FR):

'Natuurlijk én economisch boeren'

Zo natuurlijk én economisch mogelijk boeren, dat wil Jaring Brunia (28) uit Raerd. Hij kocht in 2012 zijn eerste vaarskalfjes en begon dit voorjaar met melken volgens het Pure Graze-principe.

Acht jaar geleden besloten de ouders van Jaring Brunia om het quotum te verkopen, aangezien er eerst geen opvolger leek te zijn. Zij gingen jongvee opfokken. Maar Jaring wilde tóch boer worden. Eerst ging hij een samenwerkingsverband aan met zijn buurman. „Toch wilde ik liever voor mezelf beginnen, en daar zag ik eigenlijk alleen kans voor in 2015.“ In 2012 kocht hij 50 vaarskalfjes: Fleckvieh, Montbéliarde, Blaarkoppen en Fries-Hollandse. In 2013 kwamen er nog 40 kalfjes bij. De eerste lichte vaarzen heeft dit voorjaar afgekalfd. De oude melkstal heeft hij gestript en opnieuw opgebouwd en verder lopen de sterke, zelfredzame koeien zo lang mogelijk dag en nacht buiten. Alleen in de winter staat het vee

in de oude ligboxenstal.

Brunia wil zo natuurlijk mogelijk boeren, met een voorjaarskalvende veestapel en zo veel mogelijk gras efficiënt omzetten in melk.

„Alles wat er tussen het gras en de koe in staat, laat ik weg. Ik gebruik geen maïs, granen, kunstmest en antibiotica. Zelfs de trekker zet ik zo min mogelijk in.“ Hij voert alleen een beetje grasbrom als lokbrom in de melkstal, en pulp en natuurohooi.

„Ik probeer de natuur maximaal om te zetten in economisch rendement. Zo heb ik ook een hectare moerasgebied voor de weidevogels, dat levert ook weer geld op.“

De melk levert hij aan Farmel; Pure Graze gaat die melk verwerken tot specifieke grasmelk-zuivel. Dit jaar verdient hij vanwege alle aanloop- en overnamekosten en het leasen van melkquotum nog niet of nauwelijks. „Maar ik heb mijn bedrijf nu wel ongeveer staan zoals ik wil en ik kan zo over een paar jaar een leuke boterham verdienen“, zegt hij. „De

koeien geven nu nog niet veel, 11,6 liter daags. Maar het zijn nog vaarsjes. En ik heb ook geen voerkosten of mestuitrijkosten. En qua diergezondheid heb ik niets te klagen.“ De omvang van de veestapel zal afhangen van hoeveel koeien hij maximaal kan weiden op zijn 40 hectare land. Vooreerst mikt hij op 70 tot 75 koeien. Hij laat de hoorns erop en heeft ook op proef een paar kalfjes tien weken bij de koe gelaten. „Dat vind ik gewoon mooi. Maar het moet wel uitkunnen.“

Arie van Wijk, Aduard (GR):

'Ik vind het gewoon leuk om met koeien bezig te zijn'

Arie van Wijk (51) in Aduard hoopt voor het eind van dit jaar weer te beginnen met melken. En als hij de financiering rond krijgt, melkt hij er volgend jaar 60.

Van Wijk kwam in 2009 terecht op het pachtbedrijf in Aduard. Voorheen boerde hij in Zaltbommel, waar hij 50 koeien hield. De biologisch-dynamische melk leverde hij aan Ekomeel in Limmen. Het bedrijf in de Bommelerwaard, in het Zuid-Gelderse rivierengebied, moest echter wijken voor natuur. De onderhandelingen vergden acht jaar, vertelt hij. „Uiteindelijk verhuisden we naar Aduard. Ik was het toen even helemaal zat. De meerprijs voor biologisch-dynamische melk was maar gering en ik had in de jaren toen het quotum duur was al flink wat verkocht. We produceerden toch steeds minder melk toen ik biologisch-dynamisch werd. In Aduard, ten westen van de stad Groningen, kon ik voor de periode 2010-2015 een zwaar weidevogelbeheercontract krijgen. Bovendien kon ik in deze regio ook een probleemgebiedenvergoeding krijgen. Met die subsidies alleen kon ik de pacht prijs al dekken.“ Van Wijk besloot het daarom even wat rustiger aan te doen. Hij ging zoogkoeien houden (nu

15 Fleckvieh-kruislingen) en verkocht gras aan biologische boeren.

Maar in 2015 loopt het beheercontract af en op nieuwe contracten wordt zwaar bezuinigd, ook op de subsidie voor probleemgebieden, vertelt hij. En het quotum vervalft. „Een mooi moment om weer te beginnen met melken, dacht ik. Ik ben 51, ik moet nog wel een paar jaartjes mee en ik vind het gewoon leuk om met koeien bezig te zijn. Ik kan ook gras blijven telen voor grote boeren, maar daar heb ik veel minder schik van.“

Het (biologische) bedrijf in Aduard is nog in goede staat, er staat een prima stal met 95 boxen en er is 63 hectare grond bij. Ook de melkstal is nog goed, af en toe melkt hij er nog een Fleckvieh-koe in. Van Wijk wil nu weer met 60 koeien gaan beginnen. „Lekker extensief, hoef ik geen mest af te zetten.“ Punt is nu echter dat de bank moeilijk doet over de financiering. „Ik heb niet eens zo veel nodig, het aankoopbedrag voor koeien en wat voorraadvoeding, maar de bank kijkt naar de achterliggende boekjaren. Omdat ik quotum had verkocht en een verplaatsingsvergoeding heb gebeurd, was het de laatste vijf jaar fiscaal interessant om een slecht financieel resultaat in de boeken te krijgen“, legt hij uit.

Van Wijk wil echter hoe dan ook voor het einde van 2014 weer beginnen met melken, anders verliest hij het leveringsrecht bij FrieslandCampina. „Het kan maar zo zijn dat ik half december met 20 koeien ga starten. Dat het roerwerk in de tank net de melk weer raakt, haha. Ik ga nu proberen om de financiering voor het grote plan via crowdfunding rond te krijgen, via www.geldvoorelkaar.nl. Als ik het allemaal voor elkaar krijg, melk ik er volgend jaar weer 60.“

Weinig starters nu quotum wegvalt

Hoeveel nieuwe melkveebedrijven er worden gestart nu het quotum wegvalt, is niet te zeggen. De indruk van accountants is dat het er niet veel zijn. Om 'helemaal uit het niets' te beginnen met een compleet nieuw melkveebedrijf, inclusief gebouwen, grond en mestrechten, is ook zeker niet makkelijk. Daar is vaak een flinke financiering voor nodig, terwijl de bank niet kan beoordelen of de ondernemer wel over voldoende

vakmanschap beschikt om rendabel te kunnen boeren. „Ook wanneer je een geheel grondloos melkveebedrijf financieel rond zou kunnen rekenen, zijn er nog andere zaken waar je aan moet denken, zoals de risico's die je loopt en de maatschappelijke acceptatie. Er zijn meerdere redenen waarom de bank terughoudend kan zijn“, zegt Erik van Gorp van Abac Accountants en Adviseurs.

Wellicht dat een enkeling het voor elkaar krijgt om geheel vanuit het niets te starten. Maar bij de meeste startende melkveehouders zijn de randvoorwaarden in de zin van grond en – al of niet verouderde – gebouwen al aanwezig. „Zij die nu beginnen met melken, hebben over het algemeen al de beschikking over een locatie die met geringe investeringen geschikt is te maken voor de melkveehouderij“, aldus Van Gorp.